

III.

A szakosztályok működése 1910-ben.

1. A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi szakosztály jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Szakosztályunk működését az elmúlt 1910-ik évben semmi különösebb esemény nem zavarta. Éltük a rendes mindennapi életet; s így az elmúlt év tán minden eddiginél alkalmasabb arra, hogy végig tekintvén rajta, megnézzük: vajjon azt tettük-e, a mit tennünk kellett volna, vagy pedig csupán azt, amit lehetett?

Tartottunk egész évben egy *választmányi*, egy *közgyűlést* és nyolcz *felolvasó* ülést. Felolvasó üléseinken elhangzott összesen kilencz értekezés, következő sorrendben:

1910 jan. 22. Dr. *Kristóf* György: Megjegyzések az esztétika módszeréhez és főbb problémáihoz.

1910 február 20. Dr. *Roska* Márton: A perjámosi ásatásokról. Vetített képekkel.

1910 márcz. 23. Dr. *Veress* Endre: Czelkúti-Züllich Rudolf, erdélyi szobrász élete és munkái. Vetített képekkel.

1910 ápr. 27. Dr. *Szádeczky* Béla: Br. Jósika Sámuel emlékezete, halálának 50 éves évfordulója alkalmából.

U. a. Dr. *Bartók* György: Kölcsey kritikája és a kritikai művészet.

1910 szept. 23. Dr. *Buday* Árpád: Limes-képek Németországból. Vetített képekkel.

1910 okt. 26. Dr. *Cholnoky* Jenő: Miről lehet megismerni, ha valahol az éghajlat változik?

1910 nov. 26. *Seprődi* János: A magyar népballadáról. Bemutató előadás.

1910 dec. 10. Dr. *Roska* Márton: Az emberi mivelődés kezdetei. Vetített képekkel.

Mint titkár, csak köszönettel tartozhatom az előadónak és felolvasóknak, a kik készségesen siettek segítségemre s legjobb tudásukkal igyekeztek szakosztályunk céljait előmozdítani. Nem lehet panaszunk a nagyközönségre sem, a mely hova-tovább mind jobban-jobban látogatja előadásainkat. Az elmúlt évben nem egysze

egészen megtöltötte az előadói termet, jelétül annak, hogy megértette s méltányolni óhajta szakosztályunk komoly, tudományos törekvéseit.

Mindazonáltal, felolvasásaink egészét nézve, lehetetlen észre nem vennünk azokban némi hiányt és némi egyoldalúságot. Okvetlenül feltűnhetik s fel is kell tűnnie, hogy felolvasásaink rendjén a történettudomány csupán egy megemlékezésben szerepel, a nyelvtudomány pedig teljesen hiányzik; a mennyiben sem a classica-philológia, sem a modern philologia, közelebbről a magyar nyelvtudomány köréből nem történt egyetlen előadás sem. Jóllehet szakosztályunk címében is kifejezésre van juttatva e tudományágak művelésére irányuló szándék.

Másik, hogy felolvasásaink között több volt a nagyközönség számára szánt népszerű előadás, mint a szorosan vett tudományos szakfelolvasás. Pedig meggyőződésünk szerint, szakosztályunknak első sorban a tudományok szakszerű művelése volna a feladata. Ha egyébért nem, már csak azért is, mivel városunkban a tudományok népszerűsítését több más intézmény és egyesület szolgálja, ellenben a szakosztályunk címében jelzett tudományágak szakszerű művelésére az egyetem mellett egyedül mi vállalkozhatnánk. Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy a népszerűsítő tudományos előadásoknak ezentul ne adjunk helyet; sőt szívesen megvalljuk, hogy a babér azokat illeti, a kik ezt a kétféle szempontot, a népszerűsítőt és szakszerűt, egyszerre és együtt tudják szolgálni. Ez azonban ritka kivétel; ehez szerencsés adomány és rászülett talentum szükséges. És ha már választanunk kell a kettő között, azt szeretnők, ha szakosztályunk előadásaival első sorban a címében jelzett tudományokat és azok képviselőit szolgálná s csak másodszorban azt az érdeklődő művelt nagyközöniséget, a melynek e tekintetben a különböző uránia-színházaktól elkezdve annyi alkalom áll rendelkezésére, hogy szinte sok is már.

Hogy ezt a szakosztályunk működésében észlelhető egyoldalúságot elenyésztesstük, arra nézve egyszerű és természetes eljárás volna: felolvasásaink sorozatát, a mely eddig jóformán véletlenszerű volt, céltudatossá, rendszeressé tenni; s a mi ezzel együtt jár: a különböző tudományágak képviselői közül olyan felolvasókat kérni fel, a kik már teljesen kifejlett tudományos egyéniségükkel, elismert tekintélyükkel, maguk köré tudják gyűjteni városunk szakférjait s a tudománynak nem csupán külsőségei iránt érdeklődő, hanem igazi művelődésre fogékony nagyközöniségét.

Szakosztályunk elnökével egyetértve, megpróbáltuk a jelzett úton való haladást, de — sajnálattal említem meg — nem sok eredménnyel jártunk. Nem sikerült felolvasásainkat úgy tenni változatossá, hogy felölelje a kijelölt tudományágak mindenikét; s bár örömmel gondolunk a nagyközönség fokozódó érdeklődésére, nem hagyhatjuk említés nélkül azt a különös esetet, hogy egy alkalommal a felolvasó, látva az elébe gyűlt hallgatóságot, kénytelen volt tudományosnak szánt előadását hamarjában népszerűre átfordítani.

Hisszük azonban, hogy a mi eddig nem sikerült, sikerülni fog ezután. Teljes reménnyel vagyunk, hogyha e tekintetben velünk a szakosztály tagjai egyetértenek s főleg ha a választmány minden egyes tagja szívvel-lélekkel rajta lesz, rövid idő alatt el fog enyészni az az egyoldalúság, mely szakosztályunk felolvasásaiban jelenleg észlelhető.

Szakosztályunk működésének másik tényezője, a folyóirat, minden tekintetben kielégítő és megnyugtató. Folyóiratunk, az *Erdélyi Múzeum*, az elmúlt évben 800 példányban jelent meg, összesen 28 és fél íven. Ebből 82 csere-, 24 tiszteleti-, 16 hirdetési példány volt. Előfizetőknek és szakosztályi tagoknak 586 példányt küldtünk el, a többi raktáron őrizzük.

Tartalmának tüzetesebb ismertetésére, irányának és színvonalának behatóbb méltatására nem tartjuk szükségesnek kitérni. Örömmel említjük fel, hogy az elmúlt évben már több értékes illusztrációval is gazdagodott folyóiratunk. Nagy megnyugtatósunkra szolgál — hála érte buzgó és fáradhatatlan szerkesztőknek hogy a vallás és közoktatásügyi miniszterium részéről újabb anyagi segítséget remélhetünk, melylyel folyóiratunk anyagi ügyei is teljesen rendbe fognak jönni.

A legnagyobb helyesléssel fogadhatjuk szerkesztőnk szándékát, a ki igyekszik folyóiratát úgy fejleszteni, hogy benne ne csupán a szakember, de a nagyközönségnek is lehetőleg minél szélesebb rétege megtalálja a maga lelki táplálékát. Annál inkább helyeselhetjük ezt az irányt, mert a mint örömmel jelenthetjük, a régiségtár igazgatója a maga téra tudományos szükségletére az elmúlt évben egy olyan folyóiratot indított meg, a mely az eddig megjelent füzetekről itélve, a szakemberek legkényesebb igényeit is kielégíti.

Helyzetünk s a dolgok természete egyaránt arra utalnak, hogy felolvasó-üléseink legyenek a tudományos élet gyülekező helyei, folyóiratunk pedig szolgálja annak a nagyközönségnek a lelki szükségletét, melyből szakosztályunk és anyaegyesületünk tagjainak túlnyomó többsége áll.

Ezekben kívántam a múlt évről beszámolni. Tisztelettel kérem jelentésem tudomásul vételét.

Kolozsvárt, 1911 januárius 18.

Seprődi János,
szakosztályi titkár.

2. A természettudományi szakosztály évi jelentése.

Az E. M. E. természettudományi szakosztályának 1910 évi működéséről a következő adatok szólnak:

A szakosztály rendezésével egy népszerű előadás volt, január 26-án; tartotta dr. *Apáthy* István „Újabb hódításaink a mikromilliméter világában” címmel, nagy érdeklődő közönség jelenlétében.